

**S**ommaren är snart slut och hösten i antågande. Alla har vi sett, hittat, bytt, köpt, sålt eller gett bort några intressanta mineralstuffer.

Mineralsamlandets inriktning går i trappsteg allt eftersom vår kunskap, medvetande och känsla för mineral ökar. Det är viktigt att lära av varandra och varje person vi möter tillför oss lite mer insikt i livet. De flesta kontakter bland mineralsamlare är ömsesidigt givande och ägarbyten sker med ett öppet sinne och hjärta.

I några få undantagsfall träffar man någon där kanske personkemin inte helt stämmer, där den ena är enbart tagare och aldrig/sällan delar med sig vare sig av entusiasm, kunskap eller annat. Ibland är det besservissermentalitet, tillfälliga omständigheterna, akademiska ställning som gör att en person är svår att nå och utbyta information med.

Vid några få tillfällen träffar man någon som vill byta till sig en superstuff mot något vanligt mineral av dålig kvalitet. Oftast beror det på okunskap och dålig kvalitetsmedvetenhet men ibland försöker någon helt enkelt luras.

Här kommer ett par äkta exempel som kanske kan leda till eftertanke och debatt.

På en mässa på 70-talet kom en okänd och ville köpa en superstuff som var prissatt mycket förmånligt. Herr X bönade och bad att han skulle få den ännu billigare för att ha den i sin samling. Efter uträknande av vad bensinen skulle kosta att ta sig hem igen fick han till slut köpa den ännu billigare.

5 minuter senare gick han omkring och skröt hur mycket han skulle tjäna på att sälja den. på samma mässa ville Mr. Y köpa en annan stuff. En del av köpeskillingen skulle vara i byte med några av hans mineral. Pengarna överlämnades och vi gick till hans bil för att se om han hade något att byta med.

Inget speciellt i bagaget men byte två stuffer. Den ena låg inlindad i tidningspapper och var en 15 × 15 cm stor platta med granater från Grua. Väl hemkommen packade jag upp stuffen och gissa om jag blev förvånad när jag vände på den. Den bestod av en 2 cm tjock cementplatta vari hade satts et 10 tal fragment med granater. (Biterna hörde dock ihop).

Mr. Z kommer fram på en mässa och vill köpa en fin stuff. Som delbetalning vill han använda en gnejsbit med en cm stor ful bit av ett av våra vanligaste mineral. Naturligtvis uppfattade jag denna okände som nybörjare och för att uppmuntra hans fynd fick han 50 kr rabatt. Senare visade det sig att han samlat i flera år och till och med satsade stort på mineral. Då blir man förbannad.

Vid ytterligare en mässa ville en samlare byta till sig en fin stuff av mig mot en nordisk stuff. Efter undersökningar med hänsyn till kristallform, lyster, färg, inneslutningar mm kan jag inte finna annat än att stuffen är från Nigeria. Den uppgavs vara självplockad i Drammensgraniten. Ibland fås felaktig information om fyndort, men försök få exakt rätt. Var i gruvan hittades stuffen, när, av vem, försålades, byttes, donerades till osv. Information som kan visa sig värdfull i framtiden.

Det är fantastiskt att det finns så många medvetna samlare i våra nordiska trakter och att intresset ofta är på en hög och seriös nivå. Andra framstående länder är främst Tyskland, Holland, Österrike, Schweiz, Italien, Frankrike, USA och Canada. Vi måste vara medvetna att intresset och samlandet är en fråga om personlig smak och inte fördöma andra riktningar inom mineralogin/geologin. En del är mer samlartyper och bara skall ha en bit av varje mineral eller från en viss fyndighet, en del är kanske mest intresserade av fosfater och en del kanske främst är intresserade av att få se stuffer, fyndorter, samlingar, bilder m m för att lära sig. Samlandet är då snarare ett komplement till intresset. I t ex USA är det helt vanligt att samlare endast samlar en viss storlek och det är OK, om man hellre väntar några år för att få en fin baryt från Hartsell, Colorado, som går ner i en  $2,5 \times 2,5$  cm ask. Men det är synd att «trimma» en museistuff för ändamålet. Allt kräver kunskap och erfarenhet. Vänta hellre ett tag innan ni ger er på att trimma eller dela en stuf i småbitar om ni är osäkra.

Även när man är säker får man ibland ångra sig. En god vän hade en fin stuf med lång, smala, decimeterlånga rökkvartskristaller. Dessa slog han isär till enkeltkristaller, sågade sedan dessa bitar och trumlade dem. På kort tid totalförstördes en fin bit, som aldrig går att få igen. Tänk på att det alltid finns möjlighet att i framtiden trimma, syra ut m m, men inte det omvända.

Tänk efter före!

Vi har ett stort antal aktiva föreningar i både Sverige och Norge. Många av dessa fungerar utmärkt med exkursioner, kurser, bytesträffar, föredrag, fyndortsundersökningar m m.

Vad är målet med föreningen? Kanske att träffas en gång i månaden eller? Några föreningar har gått längre och bildat underavdelningar med t ex mineralgrupp som träffas en gång i veckan med riktigt aktiva deltagare.

Några av alla frågor man kan ställa sig för att kanske satsa lite mer.

Finns det någon/några bra geologiska utställningar i vår närhet? Är de bra? Vem är utställningen inriktad på? Är den känd av allmänheten? Kan vår förening hjälpa till med något? Har vi hjälpt till med information/stuffer? Viktigt är för varje utställning att ha en ansvarig som är kunnig och som arbetar aktivt, kanske med temautställningar som skiftar regelbundet. Hur får man tag på rätta personer att hjälpa till? Kan vi stödja museet ekonomiskt? De flesta museer har allt för lite pengar avsatta för att kunna köpa in nyfynd. Donationer av stuffer, både referens och av utställningskvalitet börjar bli en ovanlighet, vilket inte var fallet förr.

Gör vi någon reklam för vår förening? Kan vi förbättra den? Känner andra mineralintresserade till den? Hur fick de reda på den? Genom slumpen? Har vi några som aktivt informerar och sprider intresse och information? Kanske skall alla medlemmar stå vars ett par helger om året och ha stenlotteri och informationsspridning i Centrum eller vid någon stormarknad?

För att ge andra en liten inblick i geologi kanske man kan ordna föredrag och exkursioner för allmänheten. Det svåra är att få tag på någon som har bra kunskaper och som kan lära ut. Finns det någon med specialistkunskaper i vår förening, vid något företag, museum eller universitet som vi borde ha starkare kontakter med? Har vi tagit reda på alla gamla gruvor o skärp i vår närhet? Är de ordentligt undersökta? Har vi meddelat SGU/NGU etc om intressanta fynd? Har vi lyckats sprida kunskap till några yngre? Finns det någon ungdomsbarnverksamhet i vår förening? Alla barn samlar på kvartsbitar men få utvecklar intresset.

Peter